

I fotspåren av Planet Earth och Life är denna serie en fantastisk hyllning till den fantastiska, komplexa, djupa och ibland utmanande relationen mellan människa och natur.

Del 6 av 8. Ett liv i gräset. Livet på jordens stäpper och grässlätter handlar ofta om både arbete, frihet och boskapsskötsel. När de unga herdarna i fulanifolket i Afrika följer boskapens säsongsflyttningar skiljs de från resten av stammen i månader i sträck. Förutom själva arbetet så blir vandringen också en initiationsrit som kulminerar med en sista utmaning - att simma tillsammans med boskapen över den mäktiga floden Niger.

Om Jorden (Tellus)

Jorden är den tredje planeten från solen och den största av de så kallade stenplaneterna i solsystemet. Jorden har en naturlig satellit kallad månen. Planeten bildades för 4,54 miljarder år sedan och liv uppstod inom en miljard år från dess skapelse. Sedd från rymden är jorden formad som ett nästan perfekt klot.

Jordskorpan, jordens yttre lager, är uppdelad i en rad olika segment, kallade kontinentalplattor, som långsamt rör sig över ytan. Jordens inre är fortsatt aktiv med en relativt fast mantel, en flytande yttre kärna som genererar ett magnetfält, och en fast inre kärna främst bestående av järn.

Jorden delas in i klimatzoner. Traditionellt har man talat om huvudzonerna Tropiskt klimat, Subtropiskt klimat, Tempererat klimat och Arktiskt klimat. Man brukar även skilja mellan kustklimat och inlandsklimat.

Cirka 71 procent av ytan är täckt av hav med saltvatten, återstoden består av öar och kontinenter. Flytande vatten är, så vitt man vet idag, nödvändigt för allt liv.

Tillsammans med människan lever här flera miljoner arter – jorden är den enda himlakroppen där man vet att liv existerar.

Planetens mineral och de många produkterna av biosfären bidrar resurser som används för att försörja jordens mänskliga befolkning. Invånarna är uppdelade i omkring 200 självständiga stater som samverkar med varandra genom diplomati, resor, handel och militära handlingar.

Världens befolkning använder endast 1 procent av jordens totala vattenmängd. Vattnet är fördelat så att 93,8 procent finns i oceanerna, 4 procent (sötvattnet) finns i världens alla sjöar, floder, vattendrag, grundvatten etc, 2 procent i alla inlandsisar och 0,2 % som vattenånga.

I oktober 2011 beräknar man att jordens befolkning passerade 7 000 000 000 människor. Idag bor fler människor i städerna än på landsbygden, för första gången i jordens historia. Majoriteten, ca 80 procent, bor i så kallade utvecklingsländer, medan resterande 20 procent bor i rika länder som genomgått industrialisering.

Speltid: 49 min.

Från: 13 år

Ämne: Biologi

Originaltitel: Human Planet - 6

Produktion: BBC Earth, Storbritannien, 2011

Svensk version:
Cinebox, 2012

Ansvarig utgivare:
Katarina Lundgren

Filmmnr: 15128

Om gräsområden

Gräs klassas som en ört och är en familj enhjärtbladiga växter, med omkring 9 000 arter i hela världen. Utseende och storlek kan variera stort - från gräset som det ser ut på en gräsmatta till majs, bambu och sockerrör.

Prärie kallas de stora grässlätter som finns i centrala Nordamerika, framför allt i Great Plains-området. I dag utnyttjas största delen av prärien för odling och boskapsskötsel. Då prärie förekommer från Alberta, Saskatchewan och Manitoba i Kanada till Texas i USA har olika prärieområden beroende på geografiskt läge varierande klimat, men generellt råder på prärien ett kontinentalt klimat med liten nederbörd och stora temperaturskillnader. Sommaren kan vara väldigt varm och vintern väldigt kall, beroende på avsaknaden av stora vattenmassor i närheten, vilket annars skulle ha jämnat ut temperaturen mellan årstiderna. Nederbörden är för liten för att träd ska kunna växa i någon större mängd och vegetationen domineras istället av gräs. Det är även ofta blåsigt på prärien, vilket ökar avdunstningen.

Savanner kallas slättområden i tropiskt, subtropiskt eller varmt tempererat klimat, där växtligheten utgörs av högt gräs och glest utspridda buskar och träd. Savannområden ligger ofta mellan regnskogs- och ökenområden. Savanner brukar ha stor skillnad mellan regnperiod och torrperiod, vilket påverkar växt- och djurliv.

Stäpp är en grässtäpp eller ett gräsdominerat område som är nästan helt utan träd eller större buskar. Klimatet är tempererat och blåsigt, med mycket torr sommar och kall men snöfattig vinter och vegetationstid under våren och till viss del hösten. Typiska stäpper utbreder sig exempelvis i södra Ukraina och Kazakstan, i Mongoliet och nordligaste Kina. Pampas i Argentina räknas också som grässtäpp, även om klimatet där är betydligt mildare på vintern.

Naturen hjälper människan

Oavsett var vi bor finns det olika sätt som naturen hjälper oss att överleva på. Vi kan kalla dem ekosystemtjänster. Här är några av dem:

Mat – vi får mat från naturen.

Timmer – virke till hus och möbler tas från naturen.

Sjöar och vattendrag – vi får dryck från naturen. Reglerar temperaturen. Ökar luftfuktigheten.

Pollinering – insekter pollinerar och ökar mängden frön och frukter.

Mediciner – cirka 40 procent av våra mediciner har sitt ursprung i naturen.

Träden – bullerdämpning. Koldioxidupptagning. Syreproducent. Renar luft.

Diskussionsfrågor

1. Hur gör jägarna i Kenya för att stjåla bytet från en lejonflock?
2. Beskriv hur en jakt i Kalahariöknen kan gå till.
3. I vilket land finns världens största ormmarknad?
4. Beskriv hur en speciell gök samarbetar med massajerna i Afrika.
5. Ge några exempel på olika slags gräs.
6. Vilka platser på jorden tror du att det bor människor på? Diskutera!
7. Vilka begränsningar tror du att det finns för var människor kan bo någonstans? Diskutera!
8. Ta reda på mer om jorden och hur den ser ut utifrån begreppen "kyla", "vatten", "värme" mm. Använd gärna en jordglob!
9. Ta reda på vilka som är de tre mest befolkade städerna på jorden.
10. Hur många människor lever på jorden idag? Hur många tror man bor här om 10 år?

Här kan du hämta mer information

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Gr%C3%A4s> – om gräs

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/poa/welcome.html>
– mer om gräs

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Savann> – om savannen

<http://www.ne.se/lang/savann> – mer om savannen

<http://www.nrm.se/sv/meny/faktaomnaturen/ekosystem/serengetisavannernassavann.1337.html> – om Serengetis savann

<http://www.savannen.com/natur.shtml> – om savanner i Kenya och Tanzania

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Pr%C3%A4rie> – om prärieområden

<http://sv.wikipedia.org/wiki/St%C3%A4pp> – om stäpp

<http://www.ne.se/lang/st%C3%A4pp> – mer om stäpp

<http://www.admetam.org/stappen/steppe.html> – vad är en stäpp?

<http://www.fn.se> – Förenta Nationerna

<http://www.ui.se/> - Utrikespolitiska Institutet

http://europa.eu/index_sv.htm - EU:s officiella webbplats

http://sv.wikipedia.org/wiki/V%C3%A4rldens_befolkning – om världens befolkning

http://www.asub.ax/archive.con?iPage=12&art_id=1074 – statistik om världens länder

<http://www.skollink.se/Geografi-Varldens-lander.aspx> - diverse skollänkar

<http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4nniska> – om människan

www.ne.se - Nationalencyklopedin

www.google.se - Användbar sökmotor

<http://www.dnskola.se/> - Dagens nyheters skolsajt

www.wikipedia.se – Bra nätencyklopedi

<http://www.cinebox.se/>